

Розділ 1.

ТРАДИЦІЯ В АСПЕКТАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

УДК 784.03(477):781.7

DOI 10.34064/khnum2-2701

Цурканенко Ірина Володимирівна

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інтерпретології

та аналізу музики

e-mail: itsurkanenko@ukr.net

ORCID iD: 0000-0002-5095-5468

Ван Сіге

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
аспірантка кафедри інтерпретології та аналізу музики

e-mail: gege9988@qq.com

ORCID iD: 0000-0002-6812-0557

НАЦІОНАЛЬНА ВОКАЛЬНА ТРАДИЦІЯ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ОБ'ЄКТ МУЗИКОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження національної вокальної традиції виявляє свою актуальність завдяки сучасним умовам культурного глобалізму, в яких прояви національного є частиною процесу самоідентифікації етнічної спільноти як прагнення зберегти власну культуру. Вивчення національної вокальної традиції як у вигляді національних вокальних шкіл академічного мистецтва, так і у розмаїтті її проявів може мати соціокультурний, історичний, жанрово-стильовий, виконавський виміри, які сьогодні рідко поєднуються в рамках однієї наукової розвідки. Між тим, багаторівневий феномен національної вокальної традиції потребує формування саме комплексної методики дослід-

дження. **Мета** пропонованої статті – на основі аналізу й систематизації існуючого масиву наукових праць за обраною тематикою окреслити шляхи та перспективи музикознавчого дослідження національної вокальної традиції. **Наукова новизна** роботи пов'язана з диференціацією понять вокальної школи та національної вокальної традиції в аспектах музичного виконавства та музикознавства.

З'ясовано, що національна вокальна традиція є комплексним поняттям, що характеризує систему мистецьких явищ, пов'язаних з національними витоками традиційної музичної культури та їхніми проявами на всіх рівнях професійної діяльності музиканта.

Ключові слова: національна вокальна традиція; вокальна музика; вокальне виконавство; вокальне мистецтво; вокальна школа; національна «картина світу»; народна музика; музикознавство.

Постановка проблеми. В сучасних умовах культурної глобалізації деякі процеси проявляють себе надзвичайно помітно, що є свідченням їхнього особливого значення. Серед них треба акцентувати такий важливий для будь якої культури атрибут, як національна специфіка, що власне є одним з головних критеріїв та ідентифікаторів культури певного народу, країни. Актуалізація національних ознак культури є свого роду природною відповіддю на спрямування глобалізаційних процесів до об'єднання на засадах загальнолюдських цінностей, тотальної універсалізації та пов'язаного з цим певного нівелювання культурної специфікації, зокрема національної. Проте ми бачимо, як на всіх рівнях буття культури активізуються і протилежні процеси, які свідчать про певний «культурний спротив», коли культура сама намагається захиститися від подібного нівелювання, що загрожує їй знищенням. Можна сказати, що культура таким чином проявляє «почуття» та реалізує певні дії, націлені на самоідентифікацію та самозбереження. Тому не дивно, що паралельно з процесами глобалізації та універсалізації ми бачимо і наголошування на національній ідентифікації, яка стає об'єктом особливої уваги, і це стосується всіх сфер культури, в тому числі й музичного мистецтва. Подібні прояви національної самоідентифікації у сфері музичного мистецтва можна спостерігати на всіх рівнях і етапах буття музичного твору (як інстру-

ментального, так і вокального) – композиторському, виконавському, слухачському (презентаційно-перцептивному), науковому.

Дослідження національних вокальних традицій як у вигляді національних вокальних шкіл академічного мистецтва, так і в аспекті проявів національної музичної традиції, є сьогодні одним з **актуальних** напрямків музичної науки. Таке дослідження може мати соціокультурний, історичний, жанрово-стильовий, виконавський виміри, які в різних комбінаціях можуть створювати комплексний формат наукового вивчення національної специфіки музичного твору.

Проте ця сфера музикознавства досі розвивається кількома екстенсивними шляхами, на жаль, рідко пропонуючи комплексні наукові розвідки, на базі яких можливе народження певного роду методики музикознавчого аналізу національної специфіки явищ вокального мистецтва.

Доволі строкату картину дозволяє отримати **й аналіз останніх досліджень і публікацій з обраної теми**. Прояви національної специфіки, або, за популярним виразом, «національний колорит», втілені у музичних творах, завжди привертали увагу як публіки, так і композиторів. Зрозуміло, що музикознавці також не оминали тематику національної специфіки в музичному мистецтві, тим більше, що шляхи її втілення є надзвичайно різноманітними. Огляд музикознавчих джерел з питань національної специфіки в музиці, як традиційній для національної культури (музичний фольклор), так і професійній, дозволив виявити певні аспекти її вивчення.

По-перше, це музикознавчі дослідження, присвячені широкому розумінню національної специфіки музичного мистецтва – показовими є наукові праці про національні традиції в музиці в історичному аспекті (Ляшенко, 1973), відмінності національного та інтернаціонального у музичному мистецтві (Ляшенко, 1991), статті та дослідження про «націоналізм у музиці» (Людкевич, 1999а), національну ментальність та особливості її відображення в музичних творах (Драганчук, 2008), дисертація, присвячена національній «картині світу» в музичному мистецтві та особливостям її дослідження музикознавцями (Романюк, 2009).

По-друге, це ряд наукових розвідок, що складають певний сучасний музикологічний напрямок і містять комплексний погляд на на-

ціональну специфіку музичного мистецтва, заснований на інформаційних даних, фактах та знаннях з різних сфер гуманітаристики – як музикознавства, так і історії, психології, соціології, культурології. Згадаємо ґрунтовне дослідження сучасного комунікативного підходу до сприйняття та вивчення музичного мистецтва (Ніколаєвська, 2020), статтю про націоналізм в німецькому музичному мистецтві XIX століття (Applegate, 1998), дослідження проявів музичного у різноманітних сферах буття (Gottlieb, 2019), наукову розвідку щодо національного як фактора протистояння в музичному мистецтві минулих часів (Kelly, Mantere, & Scott, 2018), публікацію, присвячену універсальним комунікативним можливостям вокальної музики (Кпox, 2019).

По-третє, це напрям, де представлені дослідження вокальних шкіл. Окрім теоретичного обґрунтування феномена «виконавська школа» (Дедусенко, 2000), в переважній їх більшості міститься історичний погляд на національні вокальні школи, що дозволяє відстежити динаміку розвитку останніх і оцінити їх як певні етапи загальної еволюції академічного європейського вокального мистецтва. Тут можна назвати кілька спеціальних наукових праць з історії вокального мистецтва (Гнидь, 1997; Шуляр, 2010, 2012), історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки (Стахевич, 2013), історії та теорії вокально-виконавського стилю «*bel canto*» (Тоцька, 2012), історії та теорії італійської вокальної школи (Цебрій, 2021), статтю про розвиток української вокальної школи XX століття (Гринь, 2012).

По-четверте, назвемо ті праці, які враховують як обов'язкову складову вокального мистецтва традиційну (народну) вокальну традицію, як правило, у жанрово-стильовому аспекті. Прикладом може служити «Історія української музики» (Корній, 2002), дослідження жанру солоспівів у творчості композитора (Людкевич, 1999b), стаття щодо проявів національної ментальності у музиці німецьких композиторів XIX століття (Applegate, 1998), розвідка про аргентинські народні вокальні жанрово-виконавські традиції у творчості А. Хінастери (Schwartz-Kates, 2002) тощо.

Проте єдиного фундаментального дослідження, яке було б присвячене вивченню *національної вокальної традиції як комплексного*

явища, зустріти не вдалося, отже, це питання потребує окремої уваги сучасного музикознавства.

Вищевикладене обумовлює **наукову новизну** представленого дослідження, яка пов'язана з диференціацією понять вокальної школи та національної вокальної традиції в аспектах музичного виконавства та музикознавства.

Мета цієї статті – окреслити шляхи та перспективи музикознавчого дослідження національної вокальної традиції.

Методологічною базою дослідження є поєднання кількох музикознавчих напрямів: наукові розвідки, присвячені національній специфіці музичного мистецтва (Драганчук, 2008; Людкевич, 1999а; Ляшенко, 1973; Ляшенко, 1991; Романюк, 2009); наукові праці з широкого контекстного кола музикознавчої проблематики, що поєднують знання з музикології, соціології, історії, психології, культурології, філософії (Ніколаєвська, 2020; Applegate, 1998; Gottlieb, 2019; Kelly & Mantere & Scott, 2018; Кнох, 2019); наукові праці, що враховують специфіку традиційної музичної культури (Корній, 2002; Людкевич, 1999b; Applegate, 1998; Schwartz-Kates, 2002); дослідження виконавських шкіл (Дедусенко, 2000), зокрема національних вокальних, що стосуються історії їхнього розвитку в рамках академічного європейського вокального мистецтва (Гнидь, 1994; Гринь, 2012; Стахевич, 2013; Тоцька, 2012; Цебрій, 2021; Шуляр, 2010; Шуляр, 2012).

Виклад основного матеріалу. Акцентуація національного в музичному мистецтві може проявлятися і на композиторському (по-ява музичних творів, де національний аспект стає стрижневим – від інтонаційності до програмних назв), і на виконавському рівнях. Музична наука звертала увагу на цю проблематику і в музиці минулих століть, і у сучасному музичному мистецтві різних стилів та жанрів. Питання проявів національної специфіки у музиці, зокрема вокальній, мають декілька напрямів дослідження, які залежать від об'єкту та предмету вивчення.

По-перше, об'єктом аналітичного розгляду може служити як музика народна, традиційна для певної національної культури, так і музика професійна (академічна, естрадно-джазова) тощо, що визначає музикознавчий інструментарій дослідження.

По-друге, предметом вивчення може бути обрана національна специфіка, втілена у музичному творі, як така, що притаманна національній культурі, до якої належить автор музики, так і інша, та, до якої він не належить, але яка тим чи іншим чином впливає на його творчість, тобто інонаціональна.

По-третє, музикознавство останнім часом все більшу увагу приділяє виконавському аспекту, що стосується і проявів національного у музичному мистецтві – як традиційному (народному), так і професійному. У зв'язку з цим виникли такі напрями у музичній науці, як «виконавське музикознавство» та інтерпретологія. Виконавська специфіка, зокрема, у національному розумінні, також може розглядатися під різними кутами зору – музична практика (сценічна, концертна), педагогіка і методика виконання, традиції окремих вокальних шкіл, особливості індивідуального виконавського стилю тощо.

Певна комбінація цих ракурсів визначає особливості теоретичного дослідження національної специфіки музичного твору як «продукту» композиторської та виконавської творчості. Але їхня індивідуалізація викликає необхідність і спільного знаменника, певного понятійно-термінологічного узагальнення, що допоможе усвідомити основні принципи вивчення національної специфіки у музичному мистецтві та створити відповідну аналітичну модель. Для цього є необхідною понятійно-термінологічна уніфікація, бо звертає на себе увагу розбіжність у визначенні та розумінні деяких важливих явищ, одним з яких є *вокальна школа*.

Огляд наукових праць, присвячених вокальному мистецтву, дає нам чітке розуміння того, що практично всі праці з цієї тематики містять характеристики вокальних шкіл, які є ознакою, насамперед, європейської професійної вокальної музики. Як правило, такі дослідження створені на основі історичного підходу і містять педагогічно-методологічний аспект. Цікаво, що і всередині цієї характеристики автори виокремлюють наукову спеціалізацію за різними об'єктами: це дослідження вокального апарату, фізіологічні основи постановки голосу, історичні аспекти вокального мистецтва та вокального виконавства, психологічні аспекти вокального процесу, техніка постановки голосу та фізіологія цього процесу, дослідження в галузі фоніатрії,

професійна підготовка співаків до виконавської діяльності (Гринь, 2012: 46).

Показовим є пояснення значення наукового дослідження з історії вокального мистецтва, що надане в одній із серйозних українських монографій: «Цінність даної роботи полягає в ґрунтовному опрацюванні джерельної музикознавчої науково-теоретичної бази щодо становлення названих вокальних шкіл й узагальнення досягнень видатних співаків та вокальних педагогів. Крім цього, автор знайомить читача з дослідницькою діяльністю видатних вчених, їхніми науковими досягненнями в галузі вокального мистецтва (та дотичних наук – психології, фізіології, педагогіки, фоніатрії тощо), рішеннями вокальних наукових конференцій та нарад, які формують новітній світогляд», з оглядом «на світову вокальну культуру і її взаємозв'язок з сучасністю» (Шуляр, 2012: 4).

Автор далі роз'яснює, що недостатня кількість відповідних наукових джерел у бібліотеках навчальних закладів спонукає заповнити цю лакуну шляхом створення дослідження за принципом хрестоматії, щоб допомогти виконавцям, студентам-вокалістам та молодим викладачам вивчати творчі досягнення як видатних співаків, так і вокальних педагогів, опрацьовувати навчально-методичну літературу та використовувати безцінний досвід минулого у своїй педагогічній та виконавській діяльності.

Отже, поєднання історичного та педагогіко-методичного підходів є тут основним принципом, який постає як стрижневий і у багатьох інших працях.

У музикознавстві Західної Європи та США, як правило, при застосуванні терміну «вокальні школи», як у назвах наукових джерел, так і в їхніх текстах, ще більше наголошується на вокальній педагогіці та методиці. Показовим прикладом може служити дослідження Емі Кобб-Джордан (Університет Північного Техасу) «Вивчення англійської, французької, німецької та італійської технік співу, пов'язаних з жіночим підлітковим голосом», що свідчить про максимальне педагогічно-методичне спрямування, хоча й розгорнуте вдовж історично-хронологічної персоналізованої шкали. У характеристиці цієї праці зазначається, що певні особливості вокального мистецтва

мають національні витоки, тому вона присвячена чотирьом основним школам співу (англійська, французька, німецька та італійська), містить короткий огляд історії педагогіки, аналіз принципів та специфіки розвитку цих шкіл. На основі тестування контрольної групи студентів досліджуються вокальні техніки, притаманні вищеназваним школам, їхні подібності та відмінності, а також позитивні та негативні наслідки навчання в одній школі в порівнянні з впровадженням перевірених педагогічних методів, які «долають» кордони національної специфіки (Cobb-Jordan, 2001).

В наукових працях українських музикознавців спостерігається намагання надати поняттю «вокальна школа» ширшого історичного та контекстного змісту. Проте у самій характеристиці цього поняття простежуються певні розбіжності. Наприклад, у праці І. Цебрій, присвяченій історії та теорії італійської вокальної школи, читаємо про те, що сьогодні дослідники проблем вокальної педагогіки використовують «такі поняття, як “європейська” школа вокалу, “українська” школа вокалу, “російська” школа співу, “італійська” школа співу. Проте поняття “українська” школа співу, і “європейська школа співу” з’явилися тоді, коли “італійська школа співу” вже була відома всьому світові. Звичайно, академічний оперний спів бере свій початок з італійської вокальної школи, й саме вона є праматір’ю як опери, так і класичного бельканто. Хоча не варто нехтувати й глибинними національними традиціями» (Цебрій, 2021: 3).

Авторка констатує множинність вживання терміну «вокальна школа» і на цьому засновує свою мету показати в контексті досягнень професійної італійської школи хід її історичного розвитку та проаналізувати її науково-методичні основи. При цьому зазначається, що італійська вокальна школа розуміється як «еталонний оперний спів», а «вокальна педагогіка еволюціонує слідом за виконавством» (Цебрій, 2021: 54). Власне вокальному виконавству не приділяється окремої уваги, воно в контексті дослідження розуміється як реалізація педагогічних принципів, отримує узагальнену оцінку, наприклад, таку: «Навчальні плани і програми професійних навчальних закладів Італії передбачають виховання співака-актора, який досконало володіє вокальною технікою в широкому сенсі, виконавськими стилями, що да-

ють можливість інтерпретувати твори різних епох і стилів» (Цебрій, 2021: 55).

В іншому дослідженні, присвяченому *bel canto*, ми читаємо про розбіжності щодо розуміння та вживання цього поняття: «у музично-історичних дослідженнях поняття “*bel canto*” трактувалося дуже широко – як вокально-виконавська школа, як стиль композиторського мистецтва, як педагогічна традиція. Три іпостасі “прекрасного співу” розглядалися, як правило, окремо. Однак у роботах П. Луцкер, І. Сусідко, О. Стахевича різні дефініції поняття “*bel canto*” взаємопов’язані. Науковці стверджують, що різні компоненти “*bel canto*” впливали друг на друга, розвивались синхронно, визначали “злети та падіння” оперного жанру в Італії» (Тоцька, 2012: 209).

Інколи науковці висловлюють більш категоричну думку: «Поняття “вокальна школа” вимагає чіткого визначення, тому що цей термін часто вживають невірно. Не можна говорити про вокальну школу окремого педагога, – тут може йти мова про методи, прийоми» (Гнидь, 1997: 3). Автор наполягає на узагальненій педагогічній характеристиці поняття «вокальна школа», наводячи думку Д. Аспелунда (1894–1947), співака й авторитетного вокального педагога: «Вокально-педагогічна школа – це конкретна, цілеспрямована, організована *система* підготовки нових поколінь співаків та педагогів для конкретної діяльності, що історично змінюється» (цит. за: Гнидь, 1997: 33).

Отже, поняття «вокальна школа» має певне історичне підґрунтя, і не завжди воно пов’язано з національною характеристикою в сенсі національно-культурних витоків, хоча назви шкіл (українська, італійська, французька, німецька та ін.) відсилають саме до цього. Зв’язок між історичною та національною природою вокальних шкіл автор намагається підкреслити окремо, бо, розглядаючи вокальну школу як явище професійного вокального мистецтва (як правило, оперного), музична наука часто випускає з поля зору національно-культурну генезу традиційної національної музики та особливості її прояву в академічній музиці. Зазначаючи, що «вокальна школа історично змінна, соціальна та національна» (Гнидь, 1997: 3), автор дає окрему характеристику національного у цьому контексті: «Національний характер вокальних шкіл

обумовлений складом життя кожного народу: його поезією, законами фонетики мови, народними традиціями в музиці, мистецтвом народних співаків. Ця своєрідність проявляється у змісті, жанрах, звуковеденні, емоційності, використанні регістрів голосу, ролі слова в музиці, ритміці, ладовій структурі, мелізматичі...» (Гнидь, 1997: 4).

Отже, ми бачимо, що «вокальна школа», як одне з ключових понять вокального мистецтва, з яким пов'язане національне визначення, по більшості розуміється як педагогічно-виконавське явище академічного мистецтва, а ось генеза національного, що йде від традиційної народної музичної творчості, залишається поза рамками дослідження та характеристики вокального мистецтва, хоча вона й проявляється там, особливо на рівні виконавсько-інтерпретаційному. Тому, щоб поєднати ці дві області музичного мистецтва, традиційну та професійну, в аспекті національної специфіки, пропонуємо використовувати більш широкий термін «традиція», а саме «*національна вокальна традиція*» – поняття, що охоплює як складову і «вокальну школу» (в усіх вищезазначених розуміннях), і весь спектр явищ вокального мистецтва. До речі, у визначенні виконавської школи як такої Ж. Дедусенко, авторка концептуальної праці щодо виконавських шкіл, також послуговується терміном «традиція», визначаючи виконавську школу в широкому розумінні як «рід традиції» (Дедусенко, 2000), яка тлумачиться і як педагогічна, і як виконавська спадкоємність у величезному діапазоні від особистісного до історично-національного. Таким чином, національна вокальна традиція, яка поєднує фольклорну та академічну складові музичного мистецтва, представлена як музичними творами, так і їх виконавською презентацією.

Висновки. Національна вокальна традиція у полікультурних, полістильових, поліжанрових умовах сьогодення має різні прояви, що потребує її комплексного наукового дослідження і, власне, визначення. У музикознавстві більш вживаним є термін «вокальна школа», яким в різних контекстах номінуються різні явища – національно-історичні, педагогічно-методичні, ментально-психологічні тощо. Проте поняття «вокальна школа» у більш строгому розумінні, як правило, пов'язується з академічним європейським вокальним мистецтвом, в рамках якого і розглядаються притаманні певній вокальній школі

принципи – педагогічно-методичні та виконавські. Тут поняття вокальної школи застосовується як у контексті національної культури, так і у більш локальних ракурсах – регіональному та особистісному, такому як вокальна школа конкретного педагога. Однак національні вокальні школи містять у своїй характеристиці певні риси вокальної практики, що генетично пов'язані із національною традиційною (народною) музикою, хоча не всі академічні вокальні школи, навіть з термінологічним уточненням «національна вокальна школа», ці риси проявляють прямо, тобто у техніці чи манері виконання. Щоб дати можливість досліднику-музикознавцю усвідомити та виявити глибинні зв'язки між вокальними школами професійного музичного мистецтва та традиційною для національної музичної культури вокальною практикою, ми пропонуємо розглянути і охарактеризувати таке поняття, як «національна вокальна традиція».

Треба відзначити відмінність понять *національної вокальної традиції* та *національної вокальної школи* – останнє є складовою національної вокальної традиції, яка поєднує фольклорне та академічне музичне мистецтво, представлені як музичними творами, так і їх презентацією, тобто музичною практикою.

Таким чином, національна вокальна традиція є комплексним поняттям, що характеризує систему мистецьких явищ, пов'язаних з національними витоками традиційної музичної культури та їхніми проявами на всіх рівнях професійної діяльності музиканта.

Важливо підкреслити, що вивчення національних традицій саме у виконавському аспекті (як щодо інструментальної, так і щодо вокальної музики) практично не представлено в сучасній музикології у вигляді комплексних досліджень і потребує окремої, концептуальної, уваги. Це особливо актуально у світлі того, що музична наука останніми роками активно залучає виконавську складову до процесу дослідження цілісної системи музичного мистецтва (як в історичній динаміці розвитку принципів і тенденцій, так і в аспекті тезаурусу, комплексу явищ та артефактів) і робить її невід'ємною складовою аналітичного інструментарію сучасного музикознавця.

Перспективи подальших досліджень за обраною темою обумовлені кількома чинниками. Як було зазначено, шляхи розвитку

музичного мистецтва взагалі (у теоретичному та практичному ракурсах) та музичного виконавства зокрема (інструментального, вокального, вокально-інструментального), у різних жанрових та стильових умовах (академічне музичне мистецтво, естрадна та джазова музика у всьому багатстві їхніх проявів та фіксованих явищ, міжстильові та полістильові утворення, що відповідають природі ситуації сьогодення, що часто визначається як «епоха постмодерну»), мають підкреслений національний профіль (мовно-інтонаційний, жанровий, стильовий, змістовно-концептуальний). Вчені, що представляють різні сфери гуманітарного знання (культурологію, мистецтвознавство, психологію, історію, соціологію, філософію), сходяться на думці, що таким чином проявляється природна, зворотна широкому процесу культурної глобалізації, тенденція, коли національні культури чинять спротив загальній універсалізації, що в певних умовах може загрожувати «стиранням» національної специфіки культури, спричинити своєрідне «забуття» національного світосприйняття та світобачення, як і, власне, самої «національної картини» світу.

Культура, як складний живий організм, що має певну «самосвідомість», здібність до самоідентифікації, акцентує ті складові своєї культурної «ДНК», що допомагають їй захищатися від конкретних загроз; у музичному мистецтві це здійснюється через актуалізацію його національних ознак. Тому будь-які прояви національної специфіки в музичному мистецтві на всіх рівнях є важливим об'єктом дослідження музикознавства, як на прикладах минулого, так і у сучасній музичній практиці.

ЛІТЕРАТУРА

- Гнидь, Б. П. (1997). *Історія вокального мистецтва*. Київ: НМАУ.
- Гринь, Л. О. (2012). Історичний аспект розвитку української вокальної школи ХХ сторіччя. *Вісник Запорізького національного університету*, 1 (17), 45–49.
- Дедусенко, Ж. В. (2000). Школа і традиція у виконавському мистецтві. *Культура України*, 7, 158–166.
- Драганчук, В. М. (2008). Національна ментальність і рівні її відображення в музиці. *Музикознавчі студії*, 18, 11–18.

- Корній, Л. П. (2002). *Історія української музики*. Ч. III. Київ–Харків–Нью-Йорк: Видавництво М. Коць.
- Людкевич, С. (1999а). Націоналізм у музиці. У зб. Людкевич, С. *Дослідження, статті, рецензії, виступи*. (Тт. 1–2). Т. 1, сс. 35–52. Львів: Дивосвіт; Нью-Йорк: Видавництво М. Коць.
- Людкевич, С. (1999б). Форма солоспіву у Лисенка (спроба аналізу). У зб. Людкевич С. *Дослідження, статті, рецензії, виступи*. (Тт. 1–2). Т. 1, сс. 354–364. Львів: Дивосвіт; Нью-Йорк: Видавництво М. Коць.
- Ляшенко, І. (1973). *Національні традиції в музиці як історичний процес*. Київ: Музична Україна.
- Ляшенко, І. Ф. (1991). *Національне та інтернаціональне в музиці*. Київ: Наукова думка.
- Николаєвська, Ю. В. (2020). *Ното Interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть*. Харків: Факт.
- Романюк, І. А. (2009). *«Картина світу» в системі категорій аналізу музики (на прикладах української музичної культури)*. (Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства). Харківський державний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків.
- Стахевич, О. Г. (2013). *З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки*. Вінниця: Нова книга.
- Тоцька, Л. О. (2012). Вокально-виконавський стиль «bel canto»: історико-теоретичний аспект. *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]*, 107, 208–217.
- Цебрій, І. (2021). *Історія та теорія італійської вокальної школи*. Старобільськ: Формат+.
- Шуляр, О. Д. (2010). *Історія вокального мистецтва*, Ч. I. Івано-Франківськ: Видавництво «Плай» ПНУ ім. В. Стефаника.
- Шуляр, О. Д. (2012). *Історія вокального мистецтва*, Ч. II. Івано-Франківськ: Видавництво «Плай» ПНУ ім. В. Стефаника.
- Applegate, C. (1998). How German Is It? Nationalism and the Idea of Serious Music in the Early Nineteenth Century. *19th-Century Music*, 21(3), 274–296, <https://doi.org/10.2307/746825>
- Cobb-Jordan, A. (2001). *The Study of English, French, German and Italian Techniques of Singing Related to the Female Adolescent Voice*. (Master's of Arts thesis, performance-voice). University of North Texas. [Denton],

- https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc2811/m2/1/high_res_d/thesis.pdf
- Gottlieb, J. (2019, November 21). Comprehensive study explains that it is universal and that some songs sound ‘right’ in different social contexts, all over the world. *Music everywhere*. Retrieved from <https://news.harvard.edu/gazette/story/2019/11/new-harvard-study-establishes-music-is-universal>
- Kelly, E., Mantere, M., & Scott, D. (Eds.). (2018). *Confronting the National in the Musical Past* (1st ed.). London: Routledge, <https://doi.org/10.4324/9781315268279>
- Knox, D. (2019). Statistics show: Vocal music really is universal. Retrieved from <https://www.princeton.edu/news/2019/11/21/statistics-show-vocal-music-really-universal>
- Schwartz-Kates, D. (2002). Alberto Ginastera, Argentine Cultural Construction, and the Gauchesco Tradition. *The Musical Quarterly*, 86(2), 248–281, doi: [org/10.1093/musqtl/gdg009](https://doi.org/10.1093/musqtl/gdg009)

Iryna Tsurkanenko

Kharkiv National I. P. Kotlyarevsky University of Arts PhD in Art Studies,
Associate Professor, Department of Interpretology and Music Analysis
e-mail: itsurkanenko@ukr.net
ORCID iD: 0000-0002-5095-5468

Wang Sige

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts, postgraduate student,
e-mail: gege9988@qq.com
ORCID iD: 0000-0002-6812-0557

NATIONAL VOCAL TRADITION AS A CURRENT OBJECT OF MUSICAL RESEARCH

Statement of the problem. *In the modern conditions of cultural globalization, national identification is the object of special attention, and this also applies to all spheres of musical art. The study of national vocal traditions both in the form of national vocal schools of academic art and in the sense of manifestations of the national musical tradition is one of the **urgent** areas of music science.*

It can have socio-cultural, historical, genre-stylistic, performing dimensions. However, this field of musicology is still developing in several extensive ways, rarely combining into complex scientific investigations, on the basis of which a certain kind of methodology of musicological analysis of the phenomena of vocal art may be born.

***The analysis of publications** on the chosen topic shows that, in addition to academic musicological works devoted to the national specificity of musical art (Draganchuk, 2008; Lyudkevych, 1999; Liashenko, 1973, 1991; Romaniuk, 2009), interdisciplinary studies combining knowledge of musicology, sociology, history, psychology, cultural studies have recently appeared (Nikolaievska, 2020; Applegate, 1998; Gottlieb, 2019; Kelly & Mantere & Scott, 2018; Knox, 2019). Studies of performing schools (Dedusenko, 2000), in particular, national vocal schools, as a rule, relate to the history of their development within the framework of academic European vocal art (Hnyd, 1997; Stakhevych, 2013; Totska, 2012; Tsebrii, 2021; Shuliar, 2010, 2012), and do not often take into account the specifics of traditional musical culture (Kornii, 2002; Lyudkevych, 1999; Applegate, 1998; Schwartz-Kates, 2002). Therefore, the study of the national vocal tradition as a complex phenomenon requires special attention of modern musicology.*

*The above determines the **scientific novelty** of the presented study, which is related to the differentiation of the concepts of vocal school and national vocal tradition in the aspect of musical performance and musicology. The **purpose of the scientific work** is to outline the ways and perspectives of musicological research of the national vocal tradition. The **methodological** basis of the research is a combination of several areas: scientific investigations devoted to the specifics of national manifestations in music; research on national vocal schools; scientific works from a wide contextual range of musicological issues.*

***The results and conclusions of the study.** The national vocal tradition in today's multi-cultural, multi-style, multi-genre conditions has various manifestations, which requires its complex scientific research. It is necessary to note the difference between the concepts of the national vocal tradition and the national vocal school – the latter is a component of the national vocal tradition, which combines traditional musical culture and academic musical art, represented both by musical compositions and their presentation, i. e. musical practice.*

Thus, the national vocal tradition is a complex concept that characterizes the system of artistic phenomena associated with the national origins of traditional

musical culture and their manifestations at all levels of a musician's professional activity.

Key words: *national vocal tradition; vocal music; vocal performance; vocal art; vocal school; national "picture of the world"; folk music; musicology.*

REFERENCES

- Applegate, C. (1998). How German Is It? Nationalism and the Idea of Serious Music in the Early Nineteenth Century. *19th-Century Music*, 21(3), 274–296, <https://doi.org/10.2307/746825> [in English].
- Cobb-Jordan, A. (2001). *The Study of English, French, German and Italian Techniques of Singing Related to the Female Adolescent Voice*. (Master's of Arts thesis, performance-voice). University of North Texas. [Denton], https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc2811/m2/1/high_res_d/thesis.pdf [in English].
- Dedusenko, Zh. V. (2000). School and tradition in performing arts. *Culture of Ukraine*, 7, 158–166 [in Ukrainian].
- Draganchuk, V. M. (2008). National mentality and levels of its reflection in music. *Musicological studios*, 18, 11–18 [in Ukrainian].
- Gottlieb, J. (2019, November 21). Comprehensive study explains that it is universal and that some songs sound 'right' in different social contexts, all over the world. *Music everywhere*. Retrieved from <https://news.harvard.edu/gazette/story/2019/11/new-harvard-study-establishes-music-is-universal> [in English].
- Hnyd, B. P. (1997). *History of vocal art*. Kyiv: UNTAM [in Ukrainian].
- Hryn, L. O. (2012). The historical aspect of the development of the Ukrainian vocal school of the 20th century. *Bulletin of Zaporizhzhia National University*, 1 (17), 45–49 [in Ukrainian].
- Kelly, E., Mantere, M., & Scott, D. (Eds.). (2018). *Confronting the National in the Musical Past* (1st ed.). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315268279> [in English].
- Knox, D. (2019). Statistics show: Vocal music really is universal. Retrieved from <https://www.princeton.edu/news/2019/11/21/statistics-show-vocal-music-really-universal> [in English].
- Korniy, L. P. (2002). *History of Ukrainian music*. Part III. Kyiv–Kharkiv–New York: M. Kots Publishing House [in Ukrainian].

- Liashenko, I. (1973) *National traditions in music as a historical process*. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
- Liashenko, I. F. (1991). *National and international in music*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Lyudkevych, S. (1999a). Nationalism in music. In S. Lyudkevych. *Research, articles, reviews, speeches*. (Vols. 1–2). Vol. 1, 35–52. Lviv: Dyvosvit; New York: M. Kots Publishing House [in Ukrainian].
- Lyudkevych, S. (1999b). The form of solo singing in M. Lysenko. In S. Lyudkevych. *Research, articles, reviews, speeches*. (Vols. 1–2). Vol. 1, 354–364. Lviv: Dyvosvit; New York: M. Kots Publishing House [in Ukrainian].
- Nikolaievskaya, Yu. V. (2020). *Homo Interpretatus in the musical art of the XX – early XXI centuries*. Kharkiv: Fakt [in Ukrainian].
- Romaniuk, I. A. (2009). “Picture of the World” in the system of categories of music analysis (on the examples of Ukrainian musical culture). (Extended abstract of Candidate’s thesis). Kharkiv University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv [in Ukrainian].
- Schwartz-Kates, D. (2002). Alberto Ginastera, Argentine Cultural Construction, and the Gauchesco Tradition. *The Musical Quarterly*, 86 (2), 248–281, doi.org/10.1093/musqtl/gdg009 [in English].
- Shuliar, O. D. (2010). *History of vocal art*. Part I. Ivano-Frankivsk: Publishing house “Plai” of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
- Shuliar, O. D. (2012). *History of vocal art*. Part II. Ivano-Frankivsk: Publishing house “Plai” of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
- Stakhevych, O. H. (2013). *From the history of vocal performance styles and vocal pedagogy*. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian].
- Totska, L. O. (2012). Vocal performance style “bel canto”: historical and theoretical aspect. *Scientific Notes [National M. P. Dragomanov Pedagogical University]*, 107, 208–217 [in Ukrainian].
- Tsebrii, I. (2021). *History and theory of the Italian vocal school*. Starobilsk: Format+ [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23 травня 2022 року